

עיון תפילה

1. תלמוד בבלי מסכת תענית דף כה/א:

רבי אלעזר בן פדת דחיקא ליה מילתא טובא עבד מלתא ולא הוה ליה מידי למטעם שקל ברא דתומא ושדייה בפומיה חלש לביה וניס אזול רבנן לשיולי ביה הזיוהו דקא בכי וחייך ונפק צוציתא דנורא מאפותיה כי אתער אמרו ליה מאי טעמא קבכית וחייכת אמר להו דהוה יתיב עמי הקדוש ברוך הוא ואמרי ליה עד מתי אצטער בהאי עלמא ואמר לי אלעזר בני ניחא לך דאפכיה לעלמא מרישא אפשר דמתילדת בשעתא דמוזני אמרי לקמיה כולי האי ואפשר ...

2. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף קסד/ב

"אמר רב עמרם אמר רב שלש עבירות אין אדם ניצול מהן בכל יום הרהור עבירה ועיון תפלה ולשון הרע."

2א. תוספות הרא"ש על מסכת שבת דף קיח/ב

עיון תפלה - היינו שמצפה מתי יעשה הקב"ה שאלתו שבקש שתפלתו נשמעת" רש"י : ועיון תפילה - סומך על תפלתו שתהא נשמעת ומתאמץ לכיון לכו:

3. עולת ראיה / עניני תפלה / הדרכת התפלה וחלקיה

"אין התפלה חפצה לשנות שום דבר באלהות שהיא מקור הנצחיות ואינה בגדר ההשתנות, - אלא להתעלות עם כל השנויים החלים על הנפש, ועל כל העולם כולו במדה שהנפש קשורה בו, אל הרממות האלהית".

4. שמונה קבצים / קובץ א / תרסד.

... המכוין שהוא פועל לשנות את עצמו לטוב, וע"י היחש שעצמות הוייתו משתנה, משתנה כל הערך של כל ההווה אליו לעילוי ולטוב, כי ההווה כלה מתפעלת מאחד מחלקיה הרוחניים ביחוד. וכל מה שהתוכן הרוחני המביא את החליפות הוא יותר נעלה ויותר כללי, כן השינויים הם יותר עצומים ויותר פועלים בשפעת טובתם. זהו העובד בכוונה הראויה שהנפש מתמלאה ממנה והעולם מתברך."

4א. אורות הקדש ג, עמ' סו.

תורת ישראל מבארת, איך קיום העולם והמוסר האנושי הם תלויים זה בזה, וממילא מובן, ששכלול העולם בשכלול המוסר גם הוא קשור קשר של קיימא, זאת היא עיקר דעת אלוהים הישראלית...

4ב. הדב חרל"פ מי מרום על פסח עמ' פט

"מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו" - ולכאורה יפלא, הרי הקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים, ואיך יתכן שלא ירצה שישראל יתפללו לפניו. אכן הביאור בזה, דהנה ענין התפלה שמבטלת את הגזירות אינו ח"ו שינוי רצון כלפי מעלה, כי "אני ד' לא שניתיי", אלא משום שכל גזירה הנגזרת על האדם אינה חלה רק על מקום ידוע וזמן מסוים, לזאת באה התפלה להעלות את האדם לעולם אחר יותר עליון שהוא אינו נמצא תחת אותו מקום ואותו זמן ושמה לא חלה הגזירה כללי ועל ידי התפילה ממשיכים את המקום היותר עליון גם למטה וממילא מתבטלת הגזירה לגמרי, ולכן נקראת תפלה "דברים העומדים ברומו של עולם" וע"י ברכות ו, ב וברש"י, כי התפלה פועלת לרומם את האדם לעולם יותר עליון עולם שאין הגזירה פוגעת בו.

5. ספר שיר השירים פרק ג, ב.

"אקומה נא ואסובבה בעיר בשוקים וברחבות אבקשה את שאהבה נפשי בקשתיו ולא מצאתיו".

5א. שמונה קבצים / קובץ ג / יח.

יסוד התפילה היא התרוממות הרצון והתגלותו... ובהיות החפץ עולה למרומי הדעת, מתבררת ההכרה, שאין רצון שום בריה דבר מפורד מהרצון האלהי הכללי, המתגלה באור כל חי, וכל בריה. ולפי הערך של הדעה, המכרת את גודל האמת של ים החיים, המשתתף לפלגי הרצונות כולם, הכלליים והפרטיים, ככה מתגברת היא הפעולה הכבירה של הופעת התולדה של המבוקש.

6. תפילת הנשמה פרק א

לשון בקשה מעיד על הזדהות עמוקה עם תוכן המשאלה, שהדבר הוא בנפשנו. אין צפייה שמישהו יגשים את הרצון הזה. לא רק לחשוב על ירושלים אלא לרצות אותה, לכסוף אליה, להיות מלאי כמיהה, לבקש. בתפילה אנחנו לומדים לרצות זאת אומרת להיות מעורב אישית במשהו, להרגיש את החיסרון, לכאוב אותו, עברינו כי אם חפצים אנו, מעוניינים בו, שואפים ועורגים. הבקשה לא מופנת למישהו שאמור למלא אותה אלא היא הבעה רגשית הויתית של רצונינו.

7. בית אלקים המב"ט שער התפלה א'

...אין ראוי לאדם להתפלל לאל אפילו על דבר הכרחי אם יש יכולת בידו וברשותו להשלים הדבר ההוא כי אפילו שאין לו פת בסלו אלא כדי סעודה אחת ואומר מה אוכל למחר הרי הוא מקטני אמנה יבמות ס"ג ... כי כשאנחנו יכולים להושיע עצמנו בדרך טבע לא נבקש מה' שיעשה לנו נפלאות ושיעזור לנו מהצר.

8. אוצרות הראי"ה / מאורות הראיה / מאורות התפילה פרק ראשון.

"התפלה - כמה מגוחכת היא לפי ההבנה ההמונית. מתפלל האדם אל האלהים האדיר על הכל. והוא פועל אצלו את המבוקש שלו; מתפעל הוא האלהים מדיבוריו של האדם, ומתעורר וממלא את חפצו אחרי שיכביד עליו בבקשותיו. היש לך חרוף וגדוף, חשכה ושקרות גדולים מזה? והיש איפוא להתפלא אם העומדים במעמד תרבותי, ורואים את עצמם בתור משכילים וכנים, שהם מואסים את התפלה! כשם שחשכה היא התפלה באין דעת ורגש, כך מאירה ורוממה היא בגלוי הדעת וההרגשה".

9. אורות הקדש / חלק ג - מוסר הקודש / עמוד מח

"התפלה היא פעולה ממש, ככל פעולה שהטבע שלה מורגש. אמנם הכל תלוי בגודל קדשו של הרצון היחידי של המתפלל, ושל התוכן האלהי הממלא את נשמתו, ותפלתן של צדיקים עושה מהפכה גדולה לטובה, בערכי העולם כלו. מה עתה זה מהפך את התבואה בגורן, אף תפלתן של צדיקים מהפכת דעתו של הקדוש ברוך הוא ממדת רגזנות למדת רחמנות".